

Briselē, 2025. gada 28. martā
(OR. en)

7558/25

AG 39
CIVCOM 77
COCON 14
COTER 46
CSDP/PSDC 202
CYBER 84
HYBRID 27
IPCR 21
JAI 388
MI 180
POLMIL 80
PROCIV 30
RELEX 392
SAN 134

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 27. marts
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	JOIN(2025) 130 final
Temats:	KOPĪGAIS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI par Eiropas sagatavotības savienības stratēģiju

Pielikumā ir pievienots dokuments JOIN(2025) 130 final.

Pielikumā: JOIN(2025) 130 final

SAVIENĪBAS AUGSTAIS
PĀRSTĀVIS ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 26.3.2025.
JOIN(2025) 130 final

**KOPĪGAIS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI**

par Eiropas sagatavotības savienības stratēģiju

Ievads

Miers un stabilitāte ir Eiropas projekta neatņemama sastāvdaļa. Diemžēl Eiropa saskaras ar jaunu realitāti, ko raksturo pieaugoši riski un nenoteiktība. Krievijas nelikumīgais agresijas karš pret Ukrainu, pieaugošs ģeopolitisks saspīlējums, valsts sponsorēti hibrīduzbrukumi un kiberuzbrukumi, sabotāžas, kas vērstas pret kritiski svarīgiem aktīviem, ārvalstu īstenota informācijas manipulācija un iejaukšanās, kā arī elektroniskā karadarbība ir kļuvuši par pastāvīgu mūsdienu realitātes iezīmi. Tas ir trauksmes signāls Eiropai.

COVID -19 pandēmija saasināja iepriekš pastāvošo nevienlīdzību un parādīja, ka Savienības veselības aprūpes pakalpojumi un piegādes ķēdes, tostarp attiecībā uz enerģiju, zālēm, pārtiku un kritiski svarīgām izejvielām, var tikt būtiski traucētas. Pašreizējā smagās ģeopolitisks un ekonomiskās konkurences un konfliktu kontekstā tās kļūst arvien neaizsargātākas pret ekonomiskām manipulācijām un spiedienu.

Turklāt ES arvien vairāk ir pakļauta klimata pārmaiņu sekām, pastāvīgai vides degradācijai un jaunu pandēmiju riskiem. Eiropas kontinents sasilst visstraujāk. Tas ir piedzīvojis postošas dabas katastrofas – no plūdiem līdz sausumam un meža ugunsgrēkiem, krasta erozijām, karstuma un aukstuma viļņiem un vētrām. Ja netiks uzlabotas mūsu sabiedrības strukturālās spējas pārvaldīt riskus, klimata pārmaiņu radītās cilvēkresursu, ekonomiskās un sociālās izmaksas turpmākajos gados tikai palielināsies, tostarp pieaugs spiediens, ko rada klimata pārmaiņu negatīvā ietekme uz citām pasaules daļām, piemēram, traucējumi tirdzniecības maršrutos un globālajās piegādes ķēdēs. Klimats, vide un drošība ir cieši saistīti.

Eiropa uz šīm krīzēm ir reaģējusi nepieredzēti ātri un apņēmīgi, apliecinot solidaritāti un noturību. Lai novērstu krīžu ekonomisko un sociālo ietekmi, tā ir ātri izveidojusi Veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas iestādi, izstrādājusi politiku, lai kopīgi iepirktu vakcīnas pret Covid-19, un izveidojusi programmas *SURE*¹ un *NextGenerationEU*. Komisija uzņēmās vadību un piedāvāja risinājumus, lai mazinātu enerģijas cenu kāpumu un panāktu piegādes drošību, tostarp ar inovatīviem transporta risinājumiem. Miljoniem Ukrainas bēgļu atrada patvērumu un viesmīlību ES. Tādi Eiropas instrumenti kā, piemēram, Eiropas civilās aizsardzības mehānisms (*UCPM*) un ES stratēģiskā rezerve (*rescEU*), ir apliecinājuši savu pievienoto vērtību.

Neviena no pēdējo gadu lielajām krīzēm nebija izolēta vai īslaicīga. Krīzes ir daļa no plašākas tendences, ko virza ilgtermiņa politiskās, ekonomiskās, klimatiskās, vides un tehnoloģiskās pārmaiņas. Eiropas reakcijai jābūt proaktīvai.

Nīnistes ziņojumā par ES sagatavotību un gatavību² secināts, ka ir steidzami jāstiprina Eiropas civilā un militārā sagatavotība un gatavība risināt mūsdienu pieaugošās problēmas un turpmākās krīzes. Turklāt ziņojumā tika aicināts būtiski mainīt domāšanas veidu un atzīts, ka sagatavotība ir ne tikai valstu atbildība, bet arī kopīgi Eiropas centieni, kam nepieciešama lielāka Savienības iesaiste dalībvalstu koordinēšanā un atbalstīšanā šajā jomā³. Šīs stratēģijas pamatā ir Nīnistes ziņojums, un tajā paredzēts rīcības plāns ceļā uz sagatavotības savienību.

¹ Pagaidu atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā.

² “[Drošāk kopā](#) – Eiropas civilās un militārās sagatavotības un gatavības stiprināšana”.

³ Šīs stratēģijas pamatā ir arī ES Stratēģiskā programma 2024.–2029. gadam un Eiropadomes 2023. gada jūnija, 2024. gada marta un 2024. gada decembra secinājumi, Komisijas politikas pamatnostādnes 2024.–2029. gadam.

Kāpēc mums ir vajadzīga sagatavotības savienība

Laika gaitā ES ir izstrādājusi un pastiprinājusi daudzus instrumentus, lai veidotu strukturālo noturību nolūkā novērst dažu veidu riskus un reaģēt uz krīzēm vairākās nozarēs. Tomēr pieredze liecina, ka ES sagatavotības satvarā ir vairāki trūkumi.

Pirmkārt, ES krīžu pārvaldība galvenokārt ir reaģējoša, nevis proaktīva. Tas ir saistīts arī ar nepietiekamu stratēģiskās prognozēšanas, paredzēšanas un agrīnās brīdināšanas instrumentu izmantošanu. Trūkst integrēta novērtējuma par riskiem, apdraudējumiem un to kaskādes efektu, tostarp ārpus Savienības.

Otrkārt, ES krīžu pārvaldības instrumentu kopums ir sadrumstalots dažādās iestādēs, dienestos un aģentūrās un cieš no nozaru un pārrobežu koordinācijas nepilnībām. Trūkst civilmilitārās koordinācijas, un saikne starp ES iekšējo un ārējo darbību ir jānostiprina.

Treškārt, esošajām struktūrām un mehānismiem ES līmenī ir apjoma un resursu ierobežojumi. Reaģēšanu krīzes situācijās nosaka ierobežota visas sabiedrības, tostarp privātā sektora, iesaiste. Savienības finansēšanas mehānismi nav pietiekami elastīgi un valstu budžeti nav pietiekami stratēģiski saskaņoti.

Sagatavotības savienība sniegs pievienoto vērtību dalībvalstu darbībām, proti, papildinās valstu centienus, uzlabos koordināciju un efektivitāti un veicinās sagatavotības un noturības kultūru, vienlaikus pilnībā ievērojot subsidiaritāti, valstu kompetences un dalībvalstu specifiku. Tā atbalsta dalībvalstu pienākumu rīkoties solidaritātes garā un savstarpēji palīdzēt visu veidu krīzēs saskaņā ar LESD 222. pantu⁴.

Sagatavotības savienības vispārējais mērķis ir izveidot drošu un noturīgu ES ar spējām paredzēt un pārvaldīt apdraudējumus un briesmas neatkarīgi no to rakstura vai izcelsmes, un nodrošināt, ka Eiropas iedzīvotājiem ir pienācīga aizsardzība un sagatavotība, un jebkuros apstākļos saglabāt sabiedrības vitālās funkcijas. Tam ir vajadzīgs jauns domāšanas veids, kas vērsts uz sagatavotību. Ļoti svarīgi ir palielināt informētību un dot iespēju visām ieinteresētajām personām, tostarp iedzīvotājiem, rūpēties par savu individuālo un kolektīvo sagatavotību.

Lai Eiropa būtu labāk sagatavota, ir vajadzīga ciešāka koordinācija starp dalībvalstīm, kā arī ar citām ieinteresētajām personām un starptautiskajiem partneriem, jo īpaši paplašināšanās un kaimiņattiecību partneriem, kuru sagatavotība un noturība ir kritiski svarīga mūsu pašu drošībai. ES pētniecības un inovācijas nozarei ir veicams būtisks ieguldījums, kas ļautu pastāvīgi pielāgot, optimizēt un modernizēt mūsu reakciju uz krīzēm. Pētniecības un inovācijas nozarei būtu jāiegulda informētībā un noturībā pret drošības riskiem un hibrīddraudiem, arī sadarbojoties starptautiskā mērogā.

Kā mēs veidojam sagatavotības savienību

Lai novērstu pašreizējos trūkumus ES rīcībā un virzītos uz patiesu sagatavotības savienību, stratēģija balstās uz šādiem principiem.

- = **Integrēta visu apdraudējumu pieeja**, kas aptver pilnu dabas un cilvēka izraisītu risku un apdraudējumu spektru un apvieno visus iespējamus instrumentus.
- = **Visas valdības pieeja**, kas apvieno visus attiecīgos dalībniekus visos pārvaldības līmeņos (vietējā, reģionālā, valsts un ES), veicina sadarbību, politikas saskaņotību un resursu kopīgu izmantošanu. Tās mērķis ir visaptveroši novērst palielinātos riskus un apdraudējumus, to mijiedarbību un to kaskādes efektu. Tas ietver efektīvu sadarbību

⁴ "Savienība un tās dalībvalstis darbojas kopīgi un, ievērojot solidaritāti, ja dalībvalsts ir teroristu uzbrukuma vai arī dabas vai cilvēku izraisītas katastrofas upuris".

starp civilajām un aizsardzības iestādēm, kā arī iekšējo un ārējo dimensiju saskaņotu integrāciju.

- = **Visas sabiedrības pieeja**, kas veicina iekļaujošu sagatavotības un noturības kultūru, iesaistot iedzīvotājus, vietējās kopienas un pilsonisko sabiedrību, uzņēmumus un sociālos partnerus, kā arī zinātniskās un akadēmiskās kopienas.

Stabilu sagatavotību nevar panākt par velti. Ieguldījumi sagatavotībā ietver izmaksas, bet tās atsver ilgtermiņa ieguvumi noturības jomā, mazāki traucējumi, mazāki atveseļošanas izdevumi un ilgtermiņa konkurētspēja. ES līmeņa finansējumam jābūt elastīgam, mērogojamam un vērstam uz visu apdraudējumu novēršanu, lai Savienība varētu savlaicīgi un solidāri rīkoties visos krīzes posmos, pilnībā ievērojot attiecīgos ES un dalībvalstu pienākumus. Šajā sakarā sagatavotības un noturības apsvērumu ņemšana vērā ES budžeta programmās jau sākotnēji var palīdzēt samazināt neaizsargātību un pakļautību riskiem, samazinot korektīvo pasākumu izmaksas.

Lai veidotu sagatavotības savienību saskaņā ar minētajiem principiem, stratēģija balstās uz noturības pret katastrofām mērķiem⁵, lai prognozētu, sagatavotos, brīdinātu, reaģētu un nodrošinātu. Tajā ierosināti pasākumi septiņās jomās.

- Prognozēšana un paredzēšana
- Vitālo sabiedrības funkciju noturība
- Iedzīvotāju sagatavotība
- Publiskā sektora un privātā sektora sadarbība
- Civilmilitārā sadarbība
- Reaģēšanas krīzes situācijās koordinācija
- Noturība, izmantojot ārējās partnerības

Stratēģijā ir izklāstītas 30 galvenās darbības, kas vērstas uz vienu vai vairākiem mērķiem iepriekš minētajās jomās, un tai ir pievienots rīcības plāns (sk. pielikumu).

Šī stratēģija papildina citas svarīgas ES iniciatīvas, proti: Iekšējās drošības stratēģiju, Balto grāmatu par Eiropas aizsardzības nākotni, Eiropas Klimatadaptācijas plānu, Kritiski svarīgo zāļu aktu, Tīras rūpniecības kursu, Eiropas Okeānu pakto, Eiropas demokrātijas vairogu, prasmju savienību un līdztiesības savienību.

1. PROGNOZĒŠANA UN PAREDZĒŠANA

Laiks ir no svara ne tikai akūtās krīzēs, bet arī to prognozēšanā. Ļoti svarīgas jomas ir stratēģiskā prognozēšana, situācijas apzināšanās un agrīnā brīdināšana, un tās ir vēl vairāk jāstiprina. Risku un apdraudējumu agrīna apzināšana var ļaut iegūt dārgo laiku un palīdzēt novērst krīzes vai atvieglot to pārvaldību un samazināt to ietekmi. Būtiski ir ES līmeņa starpnozaru riska novērtējumi, kuru pamatā ir pierādījumi, zinātniskie ieteikumi un kurus papildina regulāri stresa testi un draudu novērtējumi.

ES spējām ir jāietver pilnībā sadarbībspējīgas, gala-gala un daudzējāda apdraudējuma agrīnās brīdināšanas sistēmas, kas papildinātas ar savlaicīgiem un uzticamiem datiem, lai labāk informētu lēmumu pieņēmējus par riskiem un to iespējamo savstarpēji saistīto ietekmi.

⁵ Eiropas noturības pret katastrofām mērķi – Eiropas Komisija: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/european-disaster-risk-management/european-disaster-resilience-goals_en.

Visu apdraudējumu pieejai, kas apvienotu riska un draudu novērtējumus, ir jāsniedz realizējama lēmumu pieņemšanas bāze, nodrošinot ilgtspējīgu ES rīcību, lai efektīvāk atturētu no draudiem un reaģētu uz tiem. Tādējādi paredzēts saskaņot valstu un ES līmeņa riska novērtējumus, integrējot datus un ekspertu analīzi starpnozaru un pārrobežu pieejā.

Par pastāvīgu uzlabojumu kultūras stūrakmeni jāklūst satvaram, kas paredz sistemātisku izvērtēšanu, stresa testus un apmācības. Regulārām ES krīzes pārvaldīšanas mehānismu, rīku un instrumentu atbilstības pārbaudēm ir: i) jānodrošina to piemērotība un saskaņotība; ii) jāļauj apzināt paraugpraksi, kā arī trūkumus un neatbilstības; iii) jāpalīdz maksimāli palielināt sinerģiju un efektivitāti.

Galvenie pasākumi

1) Izstrādāt visaptverošu ES risku un apdraudējumu novērtējumu

Lai nodrošinātu pilnībā integrētu pieeju, Komisija un Augstā pārstāve ar ES aģentūru atbalstu izstrādās visaptverošu (starpnozaru, visu apdraudējumu) ES risku un draudu novērtējumu. Tajā tiks integrētas atziņas no vairākām politikas jomām, ieskaitot iekšējo un ārējo drošību, un tā pamatā būs zinātniskā analīze, ES finansēta pētniecība un inovācija, reāllaika agrīnās brīdināšanas sistēmas, satelītnovērošana un ģeotelpiskie dati, piemēram, *Copernicus* ārkārtas situāciju pārvaldības pakalpojums, kā arī esošie ES un valstu novērtējumi un uzņēmējdarbības atziņas. Šis pasākums racionalizēs ziņošanas pienākumus, izvairoties no nevajadzīga administratīvā sloga un vienlaikus uzlabojot efektivitāti. Būtiska nozīme būs vienotai izlūkdatu analīzes procedūrai (*SIAC*) kā vienotam piekļuves punktam ar dalībvalstu izlūkdatiem. Līdz 2025. gada beigām *SIAC* tiks uzlabota, izmantojot papildu darbaspēku un resursus, saskaņā ar Augstās pārstāves un dalībvalstu kopīgo dokumentu.

Šis novērtējums attiecīgā gadījumā tiks iesniegts Eiropas Parlamentam un Padomei.

2) Izveidot “krīzes infopaneli” lēmumu pieņemējiem

Komisija un Augstā pārstāve sadarbībā ar dalībvalstīm un ar attiecīgo ES aģentūru atbalstu izstrādās krīzes infopaneli, kas apvienos nozaru ātrās brīdināšanas sistēmas, uzlabojot lēmumu pieņemēju koordināciju.

Šis visaptverošais ES risku un apdraudējumu novērtējums un “krīzes infopanelis” tiks izmantots komisāru kolēģijas diskusijās, jo īpaši Drošības kolēģijas sastāvā, lai padziļinātu izpratni par Eiropas drošību un stratēģisko vidi un nodrošinātu politisku ievirzi Komisijas rīcībai sagatavotības un noturības jomā.

3) Stiprināt Ārkārtas reaģēšanas koordinācijas centru (ERCC)

Lai nodrošinātu aktīvāku rīcību ārkārtas situāciju un krīžu pārvaldīšanā, *ERCC* tiks papildus aprīkots, lai varētu: i) regulāri sagatavot darbības perspektīvas brīfingus par starpnozaru, visu apdraudējumu riskiem; ii) identificēt un analizēt to kaskādes efektus; iii) izstrādāt scenārijus.

4) Izstrādāt ES apmācības katalogu un platformu gūtajām atziņām

Lai nodrošinātu koordinētu un efektīvu krīzsagatavotību un reaģēšanu uz krīzēm, Komisija un Augstā pārstāve izstrādās metožu un vadlīniju katalogu dalībvalstīm sagatavotības apmācības uzlabošanai. Turklāt tās izstrādās visaptverošu un iekļaujošu ES mēroga apmācības un prasmju pilnveides programmu, kas aptver drošību, aizsardzību un krīžu pārvaldību, lai profesionāļiem, brīvprātīgajiem un lēmumu pieņemējiem nodrošinātu nepieciešamās speciālās zināšanas visās nozarēs un dalībvalstīs. ES līmenī tiks izveidota “gūtās pieredzes” apmaiņas platforma, kas integrēs iepriekšējās krīzēs gūtās atziņas un mācības turpmākajos reaģēšanas centienos.

5) Izveidot ES Zemes novērošanas pakalpojumu valdības līmeņa lietotājiem (EOGS)

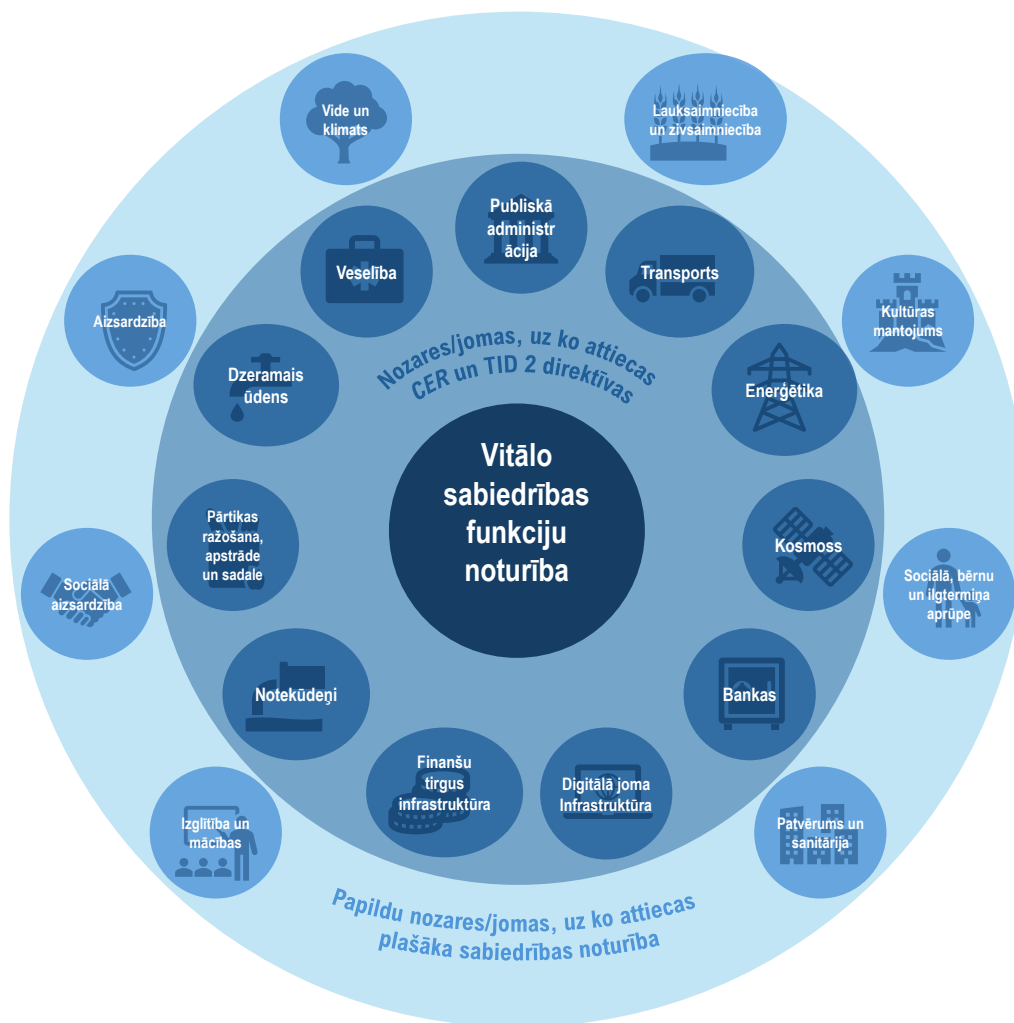
ES izstrādās Zemes novērošanas pakalpojumu valdības līmeņa lietotājiem (*EOGS*), kas nodrošinās drošu, uzticamu, savlaicīgu, pastāvīgu un mērķtiecīgu izpēti no satelīta, stiprinot esošās un plānotās spējas un balstoties uz ilgo pieredzi *Copernicus* izmantošanā ārkārtas situāciju pārvaldības un drošības atbalstam.

2. VITĀLU SABIEDRĪBAS FUNKCIJU NOTURĪBA

Vitālas sabiedrības funkcijas ir pamatsistēmas un struktūras, kas ļauj sabiedrībai darboties, jebkuros apstākļos aizsargājot mūsu sabiedrību, ekonomiku un demokrātiskās iestādes. Šīs funkcijas pirmkārt ietver ES iedzīvotāju drošību, tostarp aizsardzību pret dabas katastrofām, valdības nepārtrauktību un lēmumu pieņemšanu, demokrātiskos procesus, sociālo kohēziju un ekonomisko stabilitāti, kā arī iekšējo un ārējo drošību. Tās veido stabilas un drošas sabiedrības pamatu.

Spēkā esošais ES tiesiskais regulējums⁶ aptver lielāko daļu jomu (sk. diagrammu), kas nodrošina vitālas sabiedrības funkcijas. Tas ietver transversālus tiesību aktus krīzes jomā, kā arī nozaru ārkārtas rīcības plānus un tiesību aktus, kas palielina mūsu sabiedrības noturību, piemēram, attiecībā uz nodrošinātību ar pārtiku, dzeramo ūdeni, energoapgādi, telesakariem un transportu, atkritumu apsaimniekošanu, veselības aprūpes sistēmām, būvniecības standartiem, dabas aizsardzību, plūdu novēršanas plāniem, finanšu pakalpojumiem u.c.

⁶ Piemēram, Kritisko vienību noturības (*CER*) direktīva un Tīklu un informācijas sistēmu drošības (*TID2*) direktīva, Elektroenerģijas regula, Gāzes piegādes drošības regula, banku savienība, Digitālās darbības noturības akts – *DORA*, Eiropas transporta tīkls – *TEN-T*, Eiropas veselības savienība, Iekšējā tirgus ārkārtējā stāvokļa un noturības akts (*ITĀSNA*).

Lai saglabātu vitālas sabiedrības funkcijas jebkuros apstākļos, ir jāizveido atbilstošs satvars. *Pirmkārt*, ES rīcībā jābūt piemērotiem instrumentiem, lai aizsargātu demokrātisku pārvaldību un lēmumu pieņemšanas procesus, nodrošinot efektīvu riska mazināšanu un reaģēšanu krīzes situācijās Eiropas līmenī. *Otrkārt*, ekonomikas stabilitātes un noturības pamatā ir vienotā tirgus integritāte, ko nodrošina personu brīva pārvietošanās, preču, kapitāla un pakalpojumu brīva aprīte, kā arī stabila sociālā, ekonomikas un fiskālā politika. *Treškārt*, ES ir jāaizsargā vide, jāveicina dabā balstīti risinājumi un ilgtspējīga dabas resursu apsaimniekošana. *Ceturtkārt*, lai stiprinātu stratēģisko autonomiju un samazinātu neaizsargātību, ES ir jāuzlabo apritīgums, ilgtermiņa piegādes ķēdes drošība un noturība pret ārēju spiedienu, nodrošinot piekļuvi izejvielām, būtiskām precēm un kritiski svarīgām piegādēm, kā arī jāoptimizē kosmosa aktīvu un pakalpojumu izmantošana, vienlaikus investējot pētniecībā un inovācijā, lai saglabātu rūpniecības konkurētspēju un tehnoloģisko līderību.

Galvenie pasākumi

6) Integrēt konceptuālo sagatavotību ES politikas jomās un darbībās

Sagatavotības un drošības apsvērumi tiks integrēti un savstarpēji saskaņoti visos ES tiesību aktos, politikā un programmās. Jaunas politikas, tiesību akti un programmas tiks sagatavotas vai pārskatītas, paturot prātā sagatavotības un drošības perspektīvu, konsekventi apzinot

vēlamā politikas risinājuma iespējamo ietekmi uz sagatavotību un drošību. Tā pamatā būs regulāra apmācība politikas veidotājiem Komisijā.

Stabila ekonomikas un sociālā politika, ko koordinē Eiropas pusgada ietvaros, ir ļoti svarīga noturībai un sagatavotībai. Attiecīgā gadījumā Eiropas pusgada procesā tiks izvērtēts progress tādu strukturālo reformu īstenošanā, kas attiecas arī uz sagatavotību. Ekonomikas un sociālo politiku, kas ir būtiska sagatavotībai, var sīkāk atspoguļot konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos, tādējādi stimulējot dalībvalstis ieviest un īstenot minētās reformas.

Saistītā administratīvā sloga samazināšana un procedūru racionalizēšana veicinās dinamiskākas un efektīvākas sagatavotības darbības. Komisija, apspriežoties ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, noteiks nepieciešamās vienkāršošanas darbības.

Komisija novērtēs, vai ir vajadzīgs un iespējams izstrādāt ES tiesību aktu par sagatavotību, lai stiprinātu vitālo sabiedrības funkciju noturību, nosakot kopīgus standartus un izmērāmus ilgtermiņa mērķus.

7) Noteikt minimālās sagatavotības prasības

Neatliekamā prioritāte ir steidzami un pilnībā transponēt un īstenot Savienības tiesisko regulējumu, jo īpaši kritisko vienību noturības direktīvu un pārskatīto tīklu un informācijas sistēmu drošības direktīvu, kā tas tiks izskaidrots arī gaidāmajā Iekšējās drošības stratēģijā. Pamatojoties uz šo direktīvu īstenošanu, Komisija izvērtēs, vai varētu būt vajadzīgi papildu pasākumi.

Vienlaikus Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai noteiktu citas nozares un pakalpojumus, uz kuriem neattiecas spēkā esošie tiesību akti un attiecībā uz kuriem varētu būt nepieciešams rīkoties. Pamatojoties uz šo novērtējumu, Komisija nāks klajā ar ieteikumiem par minimālajām sagatavotības prasībām, tostarp par uzraudzības mehānismu. Tas atbildīs noturības pret katastrofām mērķiem un papildinās Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) noturības pamatprasības⁷.

ES iestādes veiks pasākumus, lai uzlabotu savu iekšējo sagatavotību, jo īpaši uzlabojot drošu saziņu starp ES iestādēm un dalībvalstīm.

8) Pārskatīt Savienības civilās aizsardzības mehānismu

Komisija pārskatīs *UCPM* tiesisko regulējumu, lai vēl vairāk uzlabotu efektivitāti un lietderību lielas ietekmes ārkārtas situācijās un krīzēs, kurām nepieciešama stingra reakcija un koordinācija Eiropas līmenī.

9) Ierosināt ES krājumu veidošanas stratēģiju

Komisija ierosinās ES mēroga krājumu veidošanas stratēģiju, kurā tiks integrēti visi pašreizējie nozaru krājumu veidošanas centieni. Tā stiprinās piekļuvi kritiski svarīgiem resursiem visā ES, piemēram, reaģēšanai ārkārtas situācijās un katastrofu gadījumos, medicīniskajiem pretpasākumiem, kritiski svarīgām izejvielām, energoaprikojumam, patvērumam un, iespējams, agropārtikas produktiem un ūdenim. Stratēģija paredz apvienot centralizētas ES līmeņa rezerves ar dalībvalstu ieguldījumiem, ko atbalstīs publiskā un privātā sektora partnerības, lai nodrošinātu efektivitāti, mērogojamību un izmaksu lietderību.

Turklāt Komisija nāks klajā ar stratēģiju medicīnisko pretpasākumu atbalstam pret sabiedrības veselības apdraudējumiem, lai stiprinātu ES veselības drošību, stiprinātu ES konkurētspēju un aizsargātu sabiedrību no pārrobežu veselības apdraudējumiem, tostarp ķīmiskiem,

⁷ [*NATO - Topic: Resilience, civil preparedness and Article 3.*](#)

bioloģiskiem, radioloģiskiem un kodoldraudiem (CBRN). To papildinātu pasākumi attiecībā uz krājumiem neparedzētiem gadījumiem saskaņā ar nesen ierosināto Kritiski svarīgo zāļu aktu.

10) Ierosināt klimatadaptācijas plānu

Komisija 2026. gadā nāks klajā ar Eiropas Klimatadaptācijas plānu, lai palīdzētu dalībvalstīm sagatavoties klimata riskiem un stiprināt Savienības noturību. Pamatojoties uz Eiropas klimata risku novērtējumu, ar šo plānu konceptuālā sagatavotība tiks integrēta u attiecīgajās ES nozaru politikas jomās un investīcijās un tiks stiprināta proaktīva klimata, vides un ūdens riska pārvaldība visā ES. Tas atbalstīs cilvēkus, uzņēmumus un politikas veidotājus, izmantojot kopīgus klimata atsaucē scenārijus.

11) Nodrošināt ūdens un citu kritiski svarīgu dabas resursu piegādi

Ūdens, augsne un citi dabas resursi ir būtiski ne tikai pārtikas piegādei, bet arī labai mūsu ekonomikas darbībai. Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas datiem gandrīz 75 % no banku aizdevumiem uzņēmumiem eurozonā tiek piešķirti tādiem uzņēmumiem, kas ir ļoti atkarīgi no vismaz viena ekosistēmas pakalpojuma, jo īpaši no ūdens. Komisija ierosinās Eiropas ūdensapgādes noturības stratēģiju, kas noteiks virzību uz ūdensapgādes drošību un noturību, nodrošinot tīra ūdens pieejamību un labāk aizsargājot ES pret riskiem, kas saistīti ar ūdeni. Tā arī veicinās dabā balstītus risinājumus, lai uzlabotu sagatavotību un noturību, tostarp pret dabas katastrofām. Komisija rīkosies, lai mūsu vērtības ķēdēs palielinātu aprites un biobāzēto materiālu apjomu nolūkā palielināt mūsu neatkarību no kritiski svarīgu izejvielu importa – tā būs daļa no ES bioekonomikas stratēģijas un Aprites ekonomikas akta.

3. IEDZĪVOTĀJU SAGATAVOTĪBA

Sagatavotība ir kolektīva atbildība. Būtiska nozīme ir publiskajām iestādēm, plašsaziņas līdzekļiem, izglītības, apmācības un kultūras iestādēm, jaunatnes un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, sociālajiem partneriem, uzņēmumiem, vietējiem tīkliem un kopienām, kā arī jau no agrīna vecuma – iedzīvotājiem. Nesenās Eiropas aptaujas⁸ liecina, ka 2024. gadā gandrīz puse eiropiešu (49 %) neuzskatīja, ka ir labi informēti par katastrofu riskiem, kas viņus varētu ietekmēt, un 65 % no viņiem ir vajadzīgs vairāk informācijas, lai varētu sagatavoties katastrofām vai ārkārtas situācijām.

Izpratne par riskiem un apdraudējumiem ir būtiska, lai nodrošinātu, ka ES iedzīvotāji un kopienas krīzsagatavotības un reaģēšanas centienos kļūst par aktīviem dalībniekiem. Nevienlīdzība ir sagatavotības riska faktors. Sievietes un grupas neaizsargātības situācijās, piemēram, bērnus, vecāka gadagājuma cilvēkus un personas ar invaliditāti, personas, kas saskaras ar diskrimināciju, nabadzību un/vai sociālo atstumtību, krīzes skar nesamērīgi, bieži vien saasinot iepriekš pastāvošos trūkumus un nevienlīdzību. Tāpēc līdztiesības apsvērumi ir jāintegrē visā sagatavotības procesā saskaņā ar līdztiesības savienības satvaru un jo īpaši ar sieviešu tiesību ceļvedi. Dezinformācija un ārvalstu īstenota informācijas manipulācija un iejaukšanās (*FIMI*) ir īpaši kaitīgas, jo tās grauj sabiedrības uzticēšanos un var saasināt krīžu ietekmi. Tāpat arī pieejamas informācijas trūkums mazina sabiedrības sagatavotību.

Ir vajadzīga paradigmas maiņa, lai radītu domāšanas veidu, kas veicina sagatavotības un noturības kultūru.

Veicināt iekļaujošas sagatavotības un starppaudžu sabiedrības noturības kultūru

⁸ *Perceptions of EU crisis management - June 2024.*

Sagatavotībai ir jāsasniedz visas sabiedrības grupas. Būtu jāatbalsta kopienu veidošana un brīvprātīgais darbs. Ar sociālajiem pakalpojumiem un ar pienācīgu sociālo aizsardzību būtu jānodrošina, ka sagatavotības centienos neviens netiek atstāts novārtā. Pamatojoties uz paraugpraksi, tostarp no Savienības civilās aizsardzības mehānisma, Komisijai un dalībvalstīm būtu jāveicina pašpalīdzība, psiholoģiskā noturība un jānodrošina lielāka individuālā un starppaaudžu mājāsaimniecību sagatavotība.

Komisija strādās pie Eiropas civilās aizsardzības mehānisma⁹ izveidošanas, kurā aplūkoti visi krīžu un katastrofu pārvaldības aspekti, lai atbalstītu sabiedrības informētības turpmāku attīstību un ieguldītu iedzīvotāju izglītošanā par risku.

Nodrošināt iespējas iedzīvotāju noturībai

Iedzīvotājiem un kopienām visā ES jābūt iespējai piekļūt kvalitatīvai un uzticamai informācijai, iegūt prasmes, kas vajadzīgas tās izvērtēšanai, aktīvi iesaistīties krīžu novēršanā un būt pietiekami sagatavoti reaģēšanai uz krīzēm. Kā uzsvērts prasmju savienībā, skolām, skolotājiem, jaunatnes darbiniekiem un pasniedzējiem ir galvenā nozīme digitālās prasmes un medijprasmes, kritiskās domāšanas, pilsoniskās līdzdalības veicināšanā un demokrātiska pilsoniskuma mācīšanā. Sociālie partneri var sniegt izšķirošu ieguldījumu šajos sagatavotības centienos, cita starpā informējot un apmācot darba ņēmējus. Lai sistemātiskāk apkarotu ārvalstu īstenotu informācijas manipulāciju un dezinformāciju, būtu pilnībā jāizmanto ES *FIMI* rīkkopa, Digitālo pakalpojumu akts un gaidāmais Eiropas demokrātijas vairogs.

Uzlabot sabiedrības brīdināšanu un krīzes saziņu

Būtu jāuzlabo Savienības mēroga sabiedrības brīdināšanas sistēmas, kā arī pieejamas un iekļaujošas krīzes saziņas sistēmas, gan saziņai pirms krīzes (saziņa par risku), gan saziņai krīzes laikā (krīzes saziņa) tā, lai tās sasniegtu visus cilvēkus visos apstākļos, neatkarīgi no vecuma, valodas, invaliditātes, juridiskā statusa u.c. Nesenā pieredze krīzes situācijās liecina, ka sevišķi jāvērsas pie īpaši neaizsargātām iedzīvotāju grupām, kas saskaras ar diskrimināciju, nabadzību un sociālo atstumtību, kā arī pie personām no citām valstīm (no ceļotājiem līdz sezonas strādniekiem un migrantiem), kā arī jānovērš dezinformācija. ES digitālās identitātes makā¹⁰ varētu izstrādāt sabiedrības brīdināšanas funkciju ārkārtas paziņojumiem. Tas nodrošinātu vienkāršu un autentificētu veidu, kā valdības var tieši sazināties ar iedzīvotājiem, izmantojot brīdinājumus un trauksmes ziņojumus.

Darīt pieejamas pamatprasmes un nodrošināt darbaspēka mobilitāti krīžu laikā

Efektīva izglītības un apmācības politika, tostarp attiecībā uz kritiski svarīgām funkcijām, kā uzsvērts prasmju savienībā, ir būtiska, lai nodrošinātu, ka darba ņēmējiem ir pareizās kompetences un ka ārkārtas situācijās viņus var mobilizēt visā ES.

Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm un strādās ar sociālajiem partneriem, lai: i) nodrošinātu kvalificēta personāla pieejamību un mobilitāti ārkārtas situācijās, izstrādājot satvarus darba ņēmēju un brīvprātīgo ātrai izvietošanai visā ES; ii) palielinātu interesi par karjeras iespējām civilās aizsardzības, neatliekamās palīdzības dienestu, tostarp veselības aprūpes, un drošības jomā.

⁹ Civilās aizsardzības mehānisma jēdziens neskar terminoloģiju, ko dalībvalstis izmanto instrumentiem vai mehānismiem, kuru saturs ir pielīdzināms tam, ko šajā stratēģijā sauc par civilās aizsardzības mehānismu.

¹⁰ ES digitālās identitātes maki ikvienam Eiropā nodrošinās drošus, uzticamus un privātus digitālās identifikācijas līdzekļus. Katra dalībvalsts nodrošinās vismaz vienu maku visiem pilsoņiem, iedzīvotājiem un uzņēmumiem, ļaujot tiem pierādīt savu identitāti un droši uzglabāt, kopīgot un parakstīt svarīgus digitālos dokumentus. No 2026. gada beigām ES digitālie maki būs pieejami mobilo tālrunu lietotnēs un citās ierīcēs.

Galvenie pasākumi

12) Agrinās brīdināšanas sistēmu uzlabošana

Komisija kopā ar dalībvalstīm izstrādās vadlīnijas, lai atbalstītu to saziņu par dažādiem riskiem un situācijām pirms krīzes un tās laikā iniciatīvas *PreparEU* ietvaros. *Copernicus* ārkārtas situāciju pārvaldības pakalpojums un gaidāmais *Galileo* ārkārtas brīdināšanas satelītpakalpojums (*EWSS*) ļaus valstu civilās aizsardzības iestādēm laikus piekļūt kosmosā bāzētai agrinās brīdināšanas informācijai, lai tieši izplatītu trauksmes ziņojumus iedzīvotājiem.

13) Palielināt informētību par riskiem un apdraudējumiem

Komisija ierosinās ikgadēju ES sagatavotības dienu, lai atzītu valstu, reģionālo un vietējo iestāžu un kopienu centienus uzlabot sagatavotību un palielināt iedzīvotāju informētību par sagatavotības vajadzībām. To papildinās citi komunikācijas pasākumi, piemēram, vadlīnijas par to, kā sazināties par dažādiem riskiem un situācijām, tostarp neaizsargātu iedzīvotāju vajadzībām, kas tiks izstrādātas kopā ar dalībvalstīm. Noderīgas būs arī izpratnes veicināšanas programmas, piemēram, pilsoņu paneldiskusijas, portāls *EUvsDisinfo*, tiešsaistes kampaņas un rīkkopas stratēģiskai komunikācijai un cīņai pret informācijas manipulāciju.

14) Izstrādāt vadlīnijas, lai nodrošinātu iedzīvotāju pašpietiekamību vismaz 72 stundas

Ārkārtēju traucējumu gadījumā viskritiskākais ir sākotnējais periods. Komisija ierosinās vadlīnijas dalībvalstīm, lai panāktu, ka iedzīvotāju pašpietiekamība ir vismaz 72 stundas. Iniciatīvas *PreparEU* ietvaros šīs vadlīnijas attieksies uz pirmās nepieciešamības preču glabāšanu, krīzes plānošanu, patvēruma vietu pieejamību, pasākumiem, lai nodrošinātu kritiski svarīgas zemes un telpas pieejamību, un citiem pasākumiem cilvēku, dzīvnieku un īpašuma aizsardzībai krīzes gadījumā, un tās papildinās mērķorientētas kampaņas un darbības. Jauna ES tiešsaistes platforma sniegs iedzīvotājiem un tūristiem īpaši pielāgotu, pieejamu informāciju par riskiem, ar kuriem viņi var saskarties, un praktiskus pasākumus šo risku mazināšanai.

15) Iekļaut sagatavotību skolu izglītības programmās un izglītības darbinieku apmācībā

Saskaņā ar prasmju savienību Komisija izstrādās mācību programmu izstrādes vadlīnijas, sākot ar pirmsskolas izglītību, lai atbalstītu pamatprasmju apguvi sagatavotības, tostarp medijpratības, jomā, kas ir būtiska aktīvam un informētam pilsoniskumam un cīņai pret dezinformāciju un informācijas manipulāciju. Skolotājiem būs pieejami resursi un profesionālās izaugsmes iespējas Eiropas skolu izglītības platformā.

16) Popularizēt sagatavotību jaunatnes programmās

ES jaunatnes programmās, piemēram, Eiropas Solidaritātes korpusā un *Erasmus+*, tiks noteikta jauna sagatavotības prioritāte, lai veicinātu sagatavotību, noturību, līdzdalību demokrātiskajā dzīvē un pilsonisko līdzdalību. Tā pamatā būs augšupvērsta pieeja, mudinot organizācijas un iestādes (universitātes, skolas, profesionālās izglītības un apmācības organizācijas, pieaugušo izglītības centrus, jaunatnes un sporta organizācijas u. c.) pieteikties finansējumam.

17) Piesaistīt talantus, lai stiprinātu ES sagatavotību

Labāko pētniecības talantu piesaistīšana Eiropai ir ne tikai iespēja, bet arī nepieciešamība, lai nodrošinātu ES ilgtermiņa noturību un sagatavotību. Šajā sakarā ES steidzami izvērtēs konkrētus pasākumus pētnieku piesaistīšanai.

ES talantu fonds atvieglos trešo valstu darba meklētāju pieņemšanu darbā, kas varētu atvieglot prasmīgu darba ņēmēju pieteikšanos tādām darbvietām ES, kuras ir saistītas ar sagatavotību

tādās saistītās kritiski svarīgās nozarēs, kurās trūkst darbaspēka. Varētu izmantot arī talantu partnerībastam, lai apzinātu kvalificētus darbiniekus kritiski svarīgās nozarēs, kas saistītas ar sagatavotību, kā arī veiktu ieguldījumus saistītajās prasmēs partnervalstīs.

4. PUBLISKĀ UN PRIVĀTĀ SEKTORA SADARBĪBA

Publiskā un privātā sektora sadarbība ir būtisks ES sagatavotības pīlārs, kas nodrošina, ka visu nozaru resursi, speciālās zināšanas un inovācija tiek izmantoti efektīvi un lietderīgi. Lauksaimniecībai un zivsaimniecībai, rūpniecībai un uzņēmējdarbībai ir būtiska nozīme svarīgu sabiedrības funkciju un pamatpakalpojumu saglabāšanā. Tajā pašā laikā privātais sektors arvien vairāk ir pakļauts klimata un vides riskiem un to pieaugošajām izmaksām (piemēram, apdrošināšanas izmaksām, aktīvu zaudējumiem un ekonomiskam kaitējumam ekstremālu laikapstākļu dēļ), kā arī drošības apdraudējumiem, piemēram, piegādes ķēžu traucējumiem un kiberuzbrukumiem. Veicinot publiskā un privātā sektora sadarbību, ES var labāk prognozēt riskus, nodrošināt būtiskas piegādes un aizsargāt savu stratēģisko autonomiju.

Pastiprināt strukturētu publiskā un privātā sektora iesaisti sagatavotības jomā

ES, publiskajām iestādēm un rūpniecībai būtu jāpastiprina mehānismi, lai nodrošinātu: i) mērķtiecīgu abpusēju informācijas apmaiņu; ii) dalību stratēģiskās prognozēšanas vai paredzēšanas iniciatīvās; iii) kopīgas mācības; iv) koordinētu reaģēšanu uz krīzēm. Pamatojoties uz esošo kārtību, ES būtu jāstiprina publiskā un privātā sektora partnerības, lai nodrošinātu kritiski svarīgas piegādes un pakalpojumus, izmantojot stratēģiskus krājumus, kopīgu iepirkumu, pamatlīgumus, avotu dažādošanu un aprites risinājumus, samazinot globālo tirgu traucējumu un satricinājumu riskus. Turklāt ir jārada publiskā un privātā sektora risinājumi, lai cīnītos ar pieaugošajām problēmām saistībā ar dabas katastrofu apdrošināšanu ES. Paredzams, ka, palielinoties klimata pārmaiņu radītajam riskam, apdrošināšanas aizsardzības plaissa palielināsies vēl vairāk. Komisija izpētīs iespējamus risinājumus, kā mazināt šādu apdrošināšanas aizsardzības plaissu, vajadzības gadījumā veicot turpmākus pasākumus saistībā ar Eiropas Centrālās bankas un Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes priekšlikumiem.

Esošo ES investīciju un spēju veidošanas programmu atbalstā uzņēmumiem un dalībvalstīm būtu jāiekļauj sagatavotības apsvērumi, papildinot politikas pasākumus, lai iestrādātu konceptuālo sagatavotību ekonomikas lēmumos.

Saskaņā ar prasmju savienību ES ir jāveicina sadarbība starp publiskām un privātām organizācijām tādās stratēģiskās nozarēs kā kiberdrošība, nodrošinot, ka darbaspēka vajadzības un izglītības piedāvājums tiek saskaņoti.

Galvenie pasākumi

18) Izveidot publiskā un privātā sektora sagatavotības darba grupu

Komisija izveidos sagatavotības darba grupu, kuras pamatā būs Industriālais forums, Eiropas Biznesa atbalsta tīkls, Eiropas klasteru tīkls un citas esošās struktūras¹¹. Tajā tiksies galvenās ieinteresētās personas no valsts iestādēm, rūpniecības, uzņēmumiem, finanšu pakalpojumiem, zinātnieku aprindām, sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības. Darba grupas mērķis ir i) sadarboties, lai stiprinātu vitālo funkciju un pamatpakalpojumu nepārtrauktības pārvaldību; ii) apmainīties ar informāciju par piegādes ķēdes ievainojamībām un

¹¹ Eiropas klasteru tīkls ir rūpniecības klasteru sadarbība visā ES, kas veicina inovāciju, konkurētspēju un noturību, savienojot uzņēmumus, pētniecības iestādes un publiskās iestādes. Tas atbalsta starpnozaru sadarbību, atvieglo zināšanu apmaiņu un uzlabo piegādes ķēdes drošību, jo īpaši stratēģiskās nozarēs.

traucējumiem; iii) sniegt norādījumus, satvarus un stimulus, lai palīdzētu privātām struktūrām nodrošināt minimālās sagatavotības prasības; iv) koordinēt seku mazināšanas darbības kritiskajās nozarēs, kas sniedz pamatpakalpojumus, kuri nodrošina vitālās sabiedrības funkcijas un v) atbalstīt krīzes saziņas centienus.

19) Izstrādāt publiskā un privātā sektora ārkārtas situāciju protokolus

Komisija kopā ar dalībvalstīm pārskatīs attiecīgos tiesiskos un operatīvos satvarus, tostarp vajadzības gadījumā publiskā iepirkuma noteikumus, lai ārkārtas situācijās nodrošinātu mērķtiecīgu elastību – gan juridisko, gan finansiālo. Tas ietvers pamatotus un laikā ierobežotus izņēmumus, lai nodrošinātu kritiski svarīgu materiālu, preču un pakalpojumu ātru pieejamību un kritiski svarīgu ražošanas līniju drošību. Izmantojot ārkārtas protokolus un Publiskās un privātās sagatavotības alianses ietvaros, Komisija un dalībvalstis izstrādās koordinētu satvaru kritiski svarīgu privātā sektora dalībnieku iesaistei sagatavotības jomā.

20) Pārskatīt publiskā iepirkuma regulējumu

Komisija nāks klajā ar priekšlikumu pārskatīt publiskā iepirkuma satvaru, pamatojoties uz pašreizējo satvaru un iepriekšējās krīzēs gūto pieredzi, tostarp pieredzi ar Covid-19. Pārskatīšanas mērķis būs stiprināt sagatavotību, proti, stiprinot piegādes drošību galvenajās vērtības ķēdēs, jo īpaši krīžu laikā. Jau tagad ir ieviesti īpaši noteikumi attiecībā uz ārkārtas situācijām; piemēram, līgumslēdzējas iestādes var saīsināt termiņus, lai paātrinātu procedūras.

21) Izveidot Eiropas Pētniecības drošības ekspertīzes centru

Pētniecība un inovācija ir īpaši neaizsargāta pret ārvalstu iejaukšanos, drošības riskiem un hibrīddraudiem. Saskaņā ar Padomes ieteikumu par pētniecības drošības uzlabošanu¹² Komisija izveidos Eiropas Pētniecības drošības ekspertīzes centru, kas vāc pierādījumus un sniedz atbalstu dalībvalstīm un pētniecības un inovācijas dalībniekiem.

5. CIVILMILITĀRĀ SADARBĪBA

Mums ir jāsagatavojas plaša mēroga starpnozaru incidentiem un krīzēm, tostarp iespējamai bruņotai agresijai vienā vai vairākās dalībvalstīs. Lielākajā daļā krīzes scenāriju galvenā atbildība ir valstu civilajām iestādēm. Arvien lielākā skaitā scenāriju civilajām iestādēm nepieciešams militārs atbalsts (piemēram, veselības ārkārtas situācijas, dabas stihijas, hibrīduzbrukumi un kiberuzbrukumi). Bruņotas agresijas gadījumā bruņotajiem spēkiem būtu vajadzīgs civilais atbalsts, lai nodrošinātu nepārtrauktu valsts un sabiedrības darbību. Tāpēc mums ir jāuzlabo mijiedarbība starp civilajiem un militārajiem dalībniekiem, neapšaubot to attiecīgās kompetences un pilnībā sadarbojoties ar dalībvalstīm. Turklāt plaša mēroga mācības bieži vien ir sadrumstalotas un nepietiekami izmantotas, un tajās nav konsekventi iesaistītas visas attiecīgās ieinteresētās personas civilajā un militārajā jomā.

Izstrādāt stratēģisku un noturīgu atturēšanu

Lai efektīvāk novērstu drošības incidentus un krīzes, atturētu no tiem un reaģētu uz tiem, kā arī lai atturētu ļaunprātīgus spēkus, ES ir jāizmanto viss savu instrumentu klāsts, tostarp: i) kiberdiplomātija; ii) *FIMI* rīkkopa; iii) hibrīddraudu rīkkopas un iv) kosmisko apdraudējumu reaģēšanas mehānisma arhitektūra; kā arī v) aizsardzības spējas, kas pieejamas civilajām un militārajām kopienām, tostarp attiecīgā gadījumā proaktīvi aizsardzības pasākumi saskaņā ar starptautiskajām tiesībām.

¹² Padomes ieteikums par pētniecības drošības uzlabošanu: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=OJ:C_202403510.

Augstā pārstāve un Komisija izstrādās stratēģijas, lai novērstu un atturētu konkrētus apdraudētājus, kas vēršas pret ES, izmantojot hibrīddarbības, kiberdarbības un *FIMI* darbības, ka arī lai reaģētu uz tām. Lai palielinātu ietekmi un atturētu apdraudētājus, ir vajadzīga cieša koordinācija ar NATO¹³ un citiem līdzīgi domājošiem partneriem.

Nodrošināt ciešāku civilmilitāro sadarbību

ES turpinās īstenot savstarpējās palīdzības (LES 42. panta 7. punkts) un solidaritātes (LESD 222. pants) klauzulas un stiprinās sadarbību starp ES un NATO, tostarp gadījumā, ja tiek aktivizēts Ziemeļatlantijas līguma 5. pants. Turklāt, lai solidaritātes garā rīkotos kopīgi, kā paredzēts LESD 222. pantā, ES ir jāspēj izmantot visus pieejamos līdzekļus un aktīvus dalībvalstu atbalstam. Tas varētu ietvert militāros resursus, ko dalībvalstis dara pieejamus kopīgi.

Veicināt konceptuālu divējādu izmantošanu

ES ir jāintegrē divējāda lietojuma apsvērumi visos savos infrastruktūras ieguldījumos un spēju plānošanā (ja “divējāda izmantošana” nozīmē, ka to var izmantot gan militāras, gan civilas struktūras), piemēram, militārā mobilitāte, masveida evakuācija, droši sakari un savienojamība, jūras drošība, kiberspējas un kosmosa aktīvi un pakalpojumi. Pamatojoties uz pašreizējiem Komisijas un Eiropas Aizsardzības aģentūras (EAA) centieniem, ES būtu jāturpina veicināt divējāda lietojuma infrastruktūru, sakaru sistēmas, transporta aktīvus, aprīkojumu, krājumus, medicīniskos pretpasākumus, energoapgādi un tehnoloģijas, kas atbalsta gan civilās, gan militārās vajadzības.

Galvenie pasākumi

22) Izveidot visaptverošus civilmilitārās sagatavotības pasākumus

Komisija un Augstā pārstāve izstrādās civilmilitārās sagatavotības kārtību, kurā tiks precizētas ES iestāžu, struktūru un aģentūru, kā arī dalībvalstu lomas, pienākumi un prioritātes, lai sagatavotos incidentiem un krīzēm un reaģētu uz tiem. To papildinās standarta darbības procedūras, kam jāstiprina koordinācija starp ES struktūrām un dalībvalstīm. Tā balstīsies uz projektiem saskaņā ar pastāvīgo strukturēto sadarbību (*PESCO*), Balto grāmatu par Eiropas aizsardzības nākotni un esošo analīzi par Savienības civilās aizsardzības mehānisma trūkumiem noturības un reaģēšanas spēju ziņā un militāro pamatmērķu progresu katalogu. Šo kārtību veicinās arī Komisijas darbs pie Eiropas civilās aizsardzības mehānisma izveides.

ES vēl vairāk stiprinās operatīvo sadarbību personāla līmenī ar NATO dažādu krīžu apstākļos – no hibrīdkampaņām līdz bruņotai agresijai.

23) Izstrādāt standartus divējāda lietojuma civilai un militārai plānošanai un investīcijām

Komisija un Augstā pārstāve sadarbībā ar dalībvalstīm apzinās divējāda lietojuma infrastruktūru un aktīvus visās dalībvalstīs, lai nodrošinātu, ka investīcijas atbalsta civilo noturību, sabiedrības drošību un militārās vajadzības savstarpēji pastiprinošā veidā, pamatojoties uz militārām prasībām. Turklāt Komisija noteiks standartus divējāda lietojuma darbībām, ņemot vērā gan civilās, gan militārās prasības to izstrādes un plānošanas posmā. Komisija un Augstā pārstāve nodrošinās, ka dalībvalstis, būvējot vai modernizējot infrastruktūru Eiropas transporta tīklā, apsver vajadzību, atbilstību un iespējamību pārsniegt civilā transporta standartus, lai atbilstoši militārām prasībām ņemtu vērā karaspēka un materiālu militārā transporta svaru, lielumu vai mērogu. Tiks pievērsta uzmanība īpašajām

¹³ Pilnībā ievērojot pārredzamības, savstarpīguma un iekļautības pamatprincipus, par kuriem panākta vienošanās, kā arī abu organizāciju lēmumu pieņemšanas autonomiju un procedūras.

prasībām un sekām saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, tostarp starptautiskajām humanitārajām tiesībām.

ES centīsies izstrādāt un veicināt tehniskos standartus infrastruktūras, aktīvu un produktu ar divējāda lietojuma potenciālu projektēšanai, attiecīgā gadījumā ņemot vērā esošos NATO standartus.

24) Organizēt regulāras ES mācības, lai veicinātu visaptverošu sagatavotību

Komisija un Augstā pārstāve visā ES organizēs regulāras visaptverošas un starpnozaru sagatavotības mācības. Šo mācību mērķis būs pārbaudīt lēmumu pieņemšanu, koordināciju un operatīvo reakciju ES un dažādās nozarēs, tostarp LES 42. panta 7. punkta un LESD 222. panta darbības jomā. Turklāt mācībās dalībvalstīm tiks piedāvāts iekļaut savas valsts mācības, veicinot pārrobežu sadarbību un saskaņojot centienus. Komisijā un Padomē tiks organizētas īpašas uz scenārijiem balstītas apmaiņas, lai pārbaudītu un uzlabotu lēmumu pieņemšanas procedūras sarežģītu un lielu krīžu gadījumā un lai noteiktu strukturālo neaizsargātību. Attiecīgā gadījumā mācībās tiks iesaistīts privātais sektors un ES starptautiskie partneri.

6. REAĢĒŠANA KRĪZES SITUĀCIJĀ

Ārkārtas situācijās vitāli svarīga ir efektīva krīzes reaģēšanas koordinācija. Pēdējo desmit gadu laikā tika veidots arvien vairāk ES struktūru un instrumentu, lai atbalstītu dalībvalstis pirms krīzes, tās laikā un pēc tās.

Komisijā Ārkārtas reaģēšanas koordinēšanas centrs (*ERCC*) jau ir galvenā iestāde krīžu, dabas un cilvēku izraisītu katastrofu laikā. Šādās situācijās tas sniedz atbalstu gan ES iestādēm, gan ES dalībvalstīm. *ERCC* nodrošina Savienības civilās aizsardzības mehānisma darbības spējas 24 stundas diennaktī 7 dienas nedēļā gan sagatavotības, gan reaģēšanas jomā un kalpo dalībvalstīm un ES, kad tiek aktivizēti integrētie krīzes situāciju politiskās reaģēšanas mehānismi (*IPCR*) vai tiek izmantota solidaritātes klauzula.

Eiropas Ārējās darbības dienestā dažādi mehānismi nodrošina koordinētu un savlaicīgu ES reakciju uz ārējām krīzēm un ārkārtas situācijām, kas ietekmē ES drošības intereses. Viens no šiem mehānismiem ir Krīzes reaģēšanas centrs (*CRC*), kas nodrošina ES personāla drošību, delegāciju darbības nepārtrauktību krīzes situācijā un atbalstu dalībvalstīm konsulārās krīzes gadījumā. Tas nodrošina saskaņotību un koordināciju informācijas vākšanā krīzes situācijas apzināšanā, apvienojot visus attiecīgos Augstā pārstāvja dienestus.

Padomē krīzes situāciju koordinācijas (*IPCR*) mehānismi atbalsta koordinētu lēmumu pieņemšanu lielu un sarežģītu krīžu gadījumā. Tie veicina kopīgu situācijas apzināšanos starp dalībvalstīm un ES iestādēm un pēdējos gados ir pierādījuši elastību un mērogojamību.

Lielākā daļa šo mehānismu joprojām sakņojas vienā politikas jomā, savukārt krīzes ir kļuvušas arvien vairāk savstarpēji saistītas. Tāpēc ir jānodrošina esošo mehānismu un instrumentu labāka koordinācija.

Uzlabot centrālās un starpnozaru krīzes reaģēšanas koordināciju un spējas

ES ir jāpastiprina krīžu koordinācija, pamatojoties uz esošajām struktūrām. Lai risinātu gaidāmās problēmas, ir jāuzlabo koordinācijas mehānismi, piemēram, *IPCR*, Komisijas iekšējais krīzes koordinācijas mehānisms *ARGUS*, *ERCC* un *EADD CRC*. *IPCR* mehānismu optimizēšana uzlabotu ES un tās dalībvalstu spēju īstenot solidaritātes klauzulu (LESD 222. pants), kā arī vienkāršotu tās aktivizēšanu.

ES ir jāturpina stiprināt savas reaģēšanas spējas un stratēģiskās krīzes rezerves, tostarp krājumus un izvietojamos aktīvus, lai novērstu kritisku deficītu un nodrošinātu ātru reaģēšanu, tostarp uz hibrīduzbrukumiem. Tas ietver drošus saziņas kanālus un Eiropas kritisko sakaru sistēmas izveidi.

Strādājot pie Eiropas civilās aizsardzības mehānisma izveides, būtu jāturpina atbalstīt starpnozaru reaģēšanas spēju stiprināšanu. ES ārējā darbība ir efektīvāk jāsaista ar spējām reaģēt uz iekšējām krīzēm.

Galvenie pasākumi

25) Izveidot ES krīžu koordinācijas centru

Komisija izveidos ES krīžu koordinācijas centru, pamatojoties uz *ERCC* struktūrām un speciālajām zināšanām. *ERCC* turpinās pildīt savas civilās aizsardzības funkcijas, kas joprojām būs būtiskas, reaģējot uz krīzēm. Centra mērķis ir turpināt un vēl vairāk palielināt atbalstu dalībvalstīm krīžu starpnozaru seku pārvaldībā, pamatojoties uz pastiprinātu plānošanu un visaptverošāku analīzi un situācijas apzināšanos.

ES krīžu koordinācijas centram *ERCC* ietvaros būs loma gan Komisijā, gan sarunu partneru atbalstīšanā dalībvalstīs, galveno uzmanību pievēršot krīžu seku prognozēšanai un pārvaldībai dažādās nozarēs. Lai efektīvāk sasaistītu ārējo darbību ar iekšējo reaģēšanu krīzes situācijās, ES krīžu koordinācijas centrs cieši koordinēs darbību ar Eiropas Ārējās darbības dienestu (EĀDD) un jo īpaši ar Krīzes reaģēšanas centru. Neskarot EĀDD lomu, krīžu koordinācijas centrs: i) strādās pie tā, lai visos līmeņos panāktu vienotu izpratni par krīzēm un to ietekmi uz dažādām nozarēm un visiem iedzīvotājiem; ii) veicinās darbu visās nozarēs, sniedzot krīzes pārvaldīšanas atbalstu vadošajiem dienestiem, nepārņemot nozaru pienākumus; iii) uzraudzīs vispārējo reakciju uz krīzēm, vienlaikus nodrošinot pastāvīgu atgriezenisko saiti Padomei, tostarp izmantojot *IPCR*.

26) Paplašināt *rescEU* – ES līmeņa reaģēšanas spēju rezervi

Pamatojoties uz panākumiem, kas gūti, attīstot ugunsgrēku dzēšanas no gaisa un citas *rescEU* spējas, Komisija nodrošinās savu esošo spēju uzturēšanu un iespējamu paplašināšanu (ugunsgrēku dzēšana no gaisa, medicīniskā aprūpe, *CBRN*, patversmes, transports, enerģētika). Turklāt tā pabeigs Eiropas lauka slimnīcas izveidi. Kopā ar dalībvalstīm Komisija novērtēs šo stratēģisko rezervju paplašināšanu, attiecinot tās uz citu veidu jaudām, attiecībā uz kurām ir konstatēti trūkumi (piemēram, kritiskās infrastruktūras remonts, telesakari u.c.).

7. NOTURĪBA, IZMANTOJOT ĀRĒJĀS PARTNERĪBAS

ES un dalībvalstu drošība un noturība arvien vairāk ir savstarpēji saistītas ar mūsu partneru drošību un noturību, jo īpaši ar mūsu paplašināšanās un kaimiņattiecību partneriem, kuri saskaras ar līdzīgu globālu krīžu un problēmu klāstu. Tos bieži vien izmanto par mērķi hibrīddarbībās un citās naidīgās darbībās, tostarp ļaunprātīgu ārvalstu spēku izraisītā ekonomiskā spiedienā, tādējādi mēģinot izmantot par ieroci to neaizsargātību un atkarību. Sadarbība ar mūsu partneriem, lai prognozētu krīzes, sagatavotos tām un reaģētu uz tām, ir abpusēji izdevīga, tā ir ES solidaritātes izpausme un ir būtiska, lai samazinātu kaskādes vai plašākas ietekmes risku, ko attiecībā uz ES varētu radīt krīzes, kas rodas citur.

Atrodoties arvien nestabilākā ģeopolitiskajā vidē un lai risinātu tādas globālas problēmas kā klimata pārmaiņas un globālā veselība, ES un dalībvalstīm būtu jāturpina attīstīt un padziļināt pielāgotas un savstarpēji izdevīgas divpusējas un daudzpusējas partnerības, tostarp jo īpaši

stiprinot sadarbību un atbalstot ES kandidātvalstis un kaimiņvalstis. ES būtu arī jāpastiprina centieni stiprināt efektīvu multilaterālismu, jo īpaši NATO un Apvienoto Nāciju Organizācijā.

Iekļaut noturību un sagatavotību ES ārējā darbībā

ES būtu jāveido savstarpēja noturība ar partneriem, jo īpaši, lai vērstos pret pieaugošajiem hibrīddraudiem, ārvalstu īstenotas informācijas manipulācijas un iejaukšanās draudiem un kiberdraudiem, un tādās jomās kā: i) ekonomiskā drošība, tirdzniecība un investīcijas; ii) sabiedrības noturība, tiesiskums un iestādes; iii) kultūras mantojums; iv) veselības drošība un sagatavotība pandēmijām; v) klimata pārmaiņas un vides degradācija; vi) enerģija; vii) transports un droši piegādes maršruti; viii) attīstības palīdzība un humānā palīdzība¹⁴; ix) katastrofu riska mazināšana, sagatavotība katastrofām un sagatavošanās pasākumi. Lai stiprinātu noturību visā pasaulē, ES darbības būtu jāsaista ar Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM) un jāatbalsta ANO Sendai ietvarprogramma katastrofu riska mazināšanai.

Galvenie pasākumi

27) Veicināt savstarpējo noturību ar kandidātvalstīm

ES veicinās savstarpējo noturību ar kandidātvalstīm, tostarp iesaistot tās attiecīgajās ES sagatavotības iniciatīvās un krīžu pārvaldīšanas satvarā, izmantojot paplašināšanās politiku un saskaņā ar to pakāpeniskas integrācijas procesu. ES pastiprinās darbu ar šīm valstīm sagatavotības, noturības un krīžu pārvaldīšanas, drošības un aizsardzības jomā, jo īpaši, lai cīnītos pret hibrīddraudiem, *FIMI* un kiberdraudiem.

28) Integrēt sagatavotību un noturību divpusējās partnerībās un daudzpusējās iestādēs

ES izmantos tādus instrumentus kā drošības un aizsardzības partnerības un kopējās drošības un aizsardzības politikas misijas un operācijas, lai uzlabotu sadarbību sagatavotības un noturības jomā ar galvenajām partnervalstīm un sabiedrībām. ES ir jāpārskata un jāstiprina savi krīzes sakaru tīkli ar šiem partneriem visā pasaulē, lai palīdzētu tiem reaģēt uz sarežģītām krīzēm un ārkārtas situācijām.

Tiks pastiprināta daudzpusēja sadarbība ar starptautiskām organizācijām un reģionālajiem partneriem, jo īpaši ar ANO un tās aģentūrām. Sadarbība ar ANO ietvers atbalstu miera uzturēšanai, miera veidošanai, konfliktu novēršanai, stabilizācijai un atveseļošanai pēc konfliktiem kā līdzekli noturības veidošanai saskaņā ar ES un ANO kopīgajām prioritātēm 2025.–2027. gadam. Turklāt ES turpinās stiprināt sagatavotību, izmantojot attīstības palīdzību un humāno palīdzību, kas ir būtisks elements, lai palielinātu visneaizsargātāko iedzīvotāju noturību un novērstu nestabilitātes pamatcēloņus.

29) Sadarbībā ar NATO integrēt sagatavotību un noturību

Sagatavotība un noturība tiks integrēta ES un NATO strukturētajos dialogos, savstarpējās informatīvās sanāksmēs un apmācībā. Īpaša uzmanība tiks pievērsta militārajai mobilitātei, klimatam un drošībai, jaunām revolucionārām tehnoloģijām, kibernetikai, kosmosa nozarei un aizsardzības rūpniecībai. Lai stiprinātu sagatavotību un noturību, tiks izmantota darbinieku apmaiņa par hibrīdoperāciju un ārvalstu īstenotu informācijas manipulāciju un iejaukšanos, jūras drošību, operatīvo sadarbību un partneru spēju veidošanu.

30) Attīstīt savstarpējo noturību, izmantojot ārējo ekonomikas un attīstības politiku

¹⁴ Pilnībā ievērojot tās īpašās pilnvaras, jo īpaši starptautiskos humanitāros principus un starptautiskās humanitārās tiesības.

ES attīstīs savstarpēju noturību ar partneriem un samazinās pārmērīgu atkarību, izmantojot savu ārējo ekonomikas un attīstības politiku. Tas tiks atbalstīts ar tādām svarīgām iniciatīvām kā *Global Gateway*, Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments (*NDICI* – “Eiropa pasaulē”), Pirmspievienošanās instruments III un gaidāmais jaunais Vidusjūras pakts. Šajos centienos palīdzēs arī piegādes un vērtības ķēžu integrācijas partnervalstīs dažādošana un stiprināšana, izmantojot brīvās tirdzniecības nolīgumus, tīras tirdzniecības un investīciju partnerības, stratēģiskās partnerības izejvielu jomā un digitālās partnerības.

SECINĀJUMI UN TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Nemot vērā pieaugošos cilvēka radītos un dabas riskus un Eiropas drošības perspektīvu pasliktināšanos, ES un tās dalībvalstīm ir steidzami jāstiprina sagatavotība. Lai gan dalībvalstis joprojām ir galvenie dalībnieki civilajā aizsardzībā, sagatavotībā un reaģēšanā krīzes situācijās, stratēģijā ir izklāstīts redzējums par sagatavotības savienību, kurā ES atbalsts papildinātu valstu centienus. Kopā mēs būsīm efektīvāki, rīcībspējīgāki, ar skaidriem pienākumiem, spēcīgāki prognozēšanas un reaģēšanas jomā visās attiecīgajās nozarēs. Elastīgi instrumenti palīdzēs dalībvalstīm reaģēt uz negaidītām ārkārtas situācijām. Darbs ceļā uz sagatavotības savienību arī palīdzēs padarīt ES iekļaujošāku, konkurētspējīgāku un pārtikušāku. Tādējādi Eiropa varētu izmantot visas apjomradītās un efektivitātes priekšrocības, ko sniedz kopīga rīcība Savienības līmenī.

Stratēģijas īstenošana tiks regulāri uzraudzīta. Izmaiņas tiks regulāri darītas zināmas Padomei un Eiropas Parlamentam, lai tie varētu sekot līdzi īstenošanas progresam.

Tajā pašā laikā Komisija aicina Padomi un Eiropas Parlamentu sadarboties ar Komisiju un Augsto pārstāvi attiecībā uz stratēģiju un rīcības plānā izklāstītajām darbībām un strādāt pie to īstenošanas.

Kopā mēs varam izveidot stabilāku, drošāku un izturīgāku Eiropu.